

AZ ASPIRANS FÓRUM TAPASZTALATAI

1992.március 26-án sikeres fórumot tartott az MHTT Műszaki Szakosztálya (éves rendezvényterve alapján), ahol a meghívottak és érdeklődők értékelték Kuti Géza szds. és Padányi József szds. aspiránsok eddigi munkáját, kutatási területüket és elkészített szinopszisukat. A résztvevők kritikusan, de építő jelleggel mondták el véleményüket, ismertették álláspontjaikat és hasznos tanácsokkal látták el az ösztöndijasokat.

A fórum első felében került sor Padányi szds. "A Magyar Honvédség műszaki csapatainak lehetőségei és feladatai természeti és ipari katasztrófa következményeinek felszámolásában" című kandidátusi disszertáció - tervezetének megvitatására.

A hozzászólások sorát Dr.Léka Gyula ny.vörgy. nyitotta meg. Célirányos kérdései nyomán tisztázódott néhány vitatható pontja a szinopszisnak. Felvetette, hogy miért pont ez a téma került terítékre és milyen új eredmények várhatók a disszertációtól. A kérdések mellett javaslatok is elhangzottak, többek között a szervezetek, technikai eszközök, anyagi ellátás, az együttműködés kialakításával kapcsolatban. Léka vörgy. úr véleménye szerint ebben a feladatban az egyik legfontosabb terület a komplexitás kidomborítása, annak a tudatosítása, hogy a katasztrófákkal kapcsolatos feladatok nem egy szervezet, nem egy tárca feladatai, ez olyan közügy, melynek megoldása igényli az összes rendelkezésre álló anyagi és szellemi erő bevonását, szoros együttműködését.

Barta V.László pv.örgy. szavai a Polgári Védelem szempontjából világították meg a kérdést. Mivel hazánkban jelenleg nincs komplex katasztrófaelhárítási rendszer - és a törvényi szabályozás is késik - nagyon nehéz abszolút igazságot tenni. Az érintett tárcák elképzelései esetenként eltérnek egymástól és ez a végrehajtás hatékonyságát jelentősen csökkenti. Úgy látja, hogy a Magyar Honvédség részvétele elengedhetetlen ebben a helyzetben, mivel a Polgári Védelemnek nincs a kezében hatékonyan bevethető erő. Ugyanakkor a feladat nem sajátítható ki, mindenkinek, mint közreműködőnek kell résztvenni megelőző és felszámoló feladataiban. Hiányolta a szinopsziszból a civilizációs katasztrófák vizsgálatát és javasolta az angol, olasz

katasztrófaelhárítás rendszerének alapos vizsgálatát. Új eredményként várja a műszaki csapatok alkalmazásával kapcsolatos kérdések részletes kifejtését.

Dormány István ezds. hozzászólásában kifejtette, hogy a katasztrófák kezelésének megoldottsága ma meglehetősen esetleges. Mielőbb szükség lenne a törvényi szabályozásra ami megkönnyítené az együttműködés, irányítás rendszerének kialakítását. Javasolta, hogy a disszertációban bátran kell új ajánlásokat tenni az eszközök, a szervezet, a felkészítés és a diszlokáció kérdéseiben. Véleménye szerint célszerű lenne tisztázni a katasztrófaelhárítási feladatokat békében s háborúban, kitérni a sajátosságokra országokra, mert ez döntő lehet a katonai szervezet kialakítása szempontjából. Részletesen elemezte az életképesség helyreállítása és a túlélés problémáit. A szinopszist jónak tartotta, de felhívta a figyelmet a megfelelő súlyozásra, a kérdések arányos kidolgozására.

Kis Imre alez. alapvető kérdésnek a Honvédség és a műszaki csapatok helyét, szerepét tekinti. Kinek a feladata az irányítás, mi lehet a műszakiak feladata, mik lehetnek az együttműködés alapvető kérdései? Véleménye szerint a disszertáció végső megmértésénél, döntő lesz az új tudományos eredmények felmutatása, ezért erre fokozott figyelmet kell a jelöltnek fordítani.

Nemes József őrgy. a katasztrófa-helyzetek egy sajátos válfaját elemezte a végrehajtás szempontjából. Az emlékezetes "taxis blokádnál" idején a lezárt hidak kiváltására úszó aljazatú hidat kellett volna építeni, de nem volt kivel! Hőmentésnél a technikai eszközök igénybevétele olyan akadályokba ütközött, hogy nem volt rá kezelő. Ezek mind olyan tények, melyeket figyelembe kell venni és ezekhez a tényekhez kell igazítani a javaslatokat a kiképzésre, felkészítésre, eszközökre a jogi háttér kialakítására.

Dr. Haralyi László alez. arra hívta fel a figyelmet, hogy a hadseregről alkotott kép javításához nagyban hozzájárulhat a katasztrófákkal kapcsolatos problémák megoldásában való részvétel. Példaként az osztrák hadsereget említette, ahol a "védeni, segíteni, menteni" jelszó szellemében fel sem merül az, hogy ez nem az alaprendeltetéssel kapcsolatos feladat, tehát nem is fontos. Mint elmondta részese volt néhány katasztrófa-terv

kidolgozásának, de ezek jobbra "ad hoc" jelleggel történtek. A szinopszist jónak értékelte, de hiányolta az új tudományos eredményekre való konkrét utalást. Javasolta, hogy markánsabban legyenek megfogalmazva a feladat, szervezet, eszköz, kiképzés, együttműködés kérdései.

Vörös István alez. rámutatott a szinopszis azon ellentmondására, hogy nem foglalkozik a megelőzés kérdéseivel, noha - például az árvíznél - ez talán fontosabb, mint a következmények felszámolása. Továbbá nagyon fontos tisztázni azt, hogy a következmények felszámolásának feladatai miben mások mint az alaprendeltetés hagyományos feladatai. Véleménye szerint, ha a tanulmány eredményeként kialakul egy javaslat a technikai fejlesztésre, a kiképzés célirányossá tételére, a szervezetek kialakítására és naprakésztségére, akkor a dolgozat elérte célját és újat ad.

László Antal pv.örgy. abból indult ki, hogy jelenleg - az átmenetből adódóan - kettőség jellemzi a katasztrófákkal kapcsolatos kérdéseket. Él a régi struktúra ami a bevonásra kerülő erőket illeti, de már megjelentek az új rendszer elemei. Az újat akarók a fejlett nyugati országok példáját követve komplex rendszerben kívánják megoldani a problémákat önálló polgári védelemmel, jogilag jól szabályozott rendszerben. Fontosnak tartotta kiemelni az együttműködés kérdéseit, a helyes terminológia használatát, a jogi keretek kialakítását. Ajánlásai között szerepelt a Miskolci Egyetem, Bányaműveléstani tanszék tanárainak és a tatabányai bányaszakértők tapasztalatainak megismerése, a pszichikai felkészítés fontosságának megfelelő kezelése. Felhívta arra a figyelmet, hogy a téma rendkívül sokrétű, de ennek csak egy szeletével szabad mélyen foglalkozni, a többit csak érinteni kell. Ki kell domborítani azt a felismerést, hogy a pszichikailag jól felkészített, fizikailag kifogástalan és gyakorlott katonák az alaprendeltetésből adódó feladatokat is magasabb szinten fogják végrehajtani. Ha a dolgozat választ ad arra, hogy mi mindenen kell változtatni, milyen irányban és hogyan, akkor eléri célját és nem merülhetnek fel komoly kifogások vele szemben.

Dr. Baráth Sándor alez. egy kérdéssel kezdte hozzászólását. Van-e olyan helyzet mikor főerőként alkalmazzák a műszakiakat katasztrófahelyzetben? Van, mégpedig akkor, ha honvédségi objektumot vagy alakulatot fenyeget a veszély.

Ilyenkor aztán felmerülnek a következő kérdések. Ismeri-e a mentőerő az adott objektumot, rendelkezik-e róla adatokkal, térképpel, leírással? Mint mondta, érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy egyes alakulatok konkrét objektumhoz igazított feladatokat kapjanak, konkrét felkészítéssel és helyismerettel.

Léka vörgy. úr újabb hozzászólásában a már megtörtént esetek tapasztalatainak feldolgozását hangsúlyozta. Csernobil, a hazai árvizek, a rendkívüli időjárási viszonyok következményeinek felszámolásában dolgozó kollégák tapasztalatai, ezek általánosítása sokat adhat a disszertációhoz, a javaslatok megfogalmazásához, az erő-eszköz-szervezet kialakításának problémáihoz. Ha a felkészítés jó, a bevonásra kerülő erők és eszközök képesek feladataik végrehajtására, akkor az eredmény emberéletek megmentésében jelentkezik. Az elmúlt évtizedek bebizonyították, hogy végső soron mindig hozzányúltak a sereghez, a műszaki csapatokhoz. A disszertáció témája olyan, hogy akár a napi sajtóban is lehetne róla cikkeket közölni, így is elősegíteni a sereg és a műszaki csapatok anyagi és erkölcsi megbecsülését.

Diószegi Imre mk.szds. kifejtette azt a meggyőződését, hogy pazarlás az ami ma folyik a katasztrófaelhárítás területén. Sok önszerveződő csoport és szervezet dolgozik a területen, gyakran egymásról sem tudva és kis hatékonysággal. Ugyanakkor ezeket a pénzeket és eszközöket centralizálva - esetleg a Honvédség keretében - jelentősen növelhető lenne a hatékonyság. Javasolta, hogy a disszertációban kerüljön meghatározásra az a szint, ahol már be kell vonni a katonákat vagy mint szakértőket vagy mint végrehajtókat. Felhívta a figyelmet a privatizációval járó joghézagokra, a bürokratikus engedélyezési folyamatokra. Ki kell használni a hadsereg nyújtotta technikai eszközöket és tapasztalatokat, mert még sokáig nem lesz pénz egy teljesen önálló, minden helyzetben hatékonyan cselekedni képes, katasztrófaelhárító szervezetre.

Kiss Imre alez. az egyik legfontosabb kérdésnek tartotta a csapatoknál, szerveknél, kollégáknál felhalmozódott tapasztalatok összegzését, az azokból levonható törvényszerűségek kimondását. Tisztázni kell a katasztrófa különböző időszakainak jelentését és az időszakokhoz kapcsolódó feladatok tartalmát.

Milyen törvényi garanciák szabályozzák ma ezt a kérdést? Mi kötelezi a magánvállalkozót az adatszolgáltatásra, eszközeinek átadására? Javaslatokat tett az alezredes úr az éjszaka végzett munka jellemzőinek vizsgálatára, az állomány váltásával kapcsolatos problémák elemzésére, a kárterület megközelítésének módszereire. A pihentetés, az eszközök alkalmazása, alkalmazhatósága, a vizen való mozgás és jellemzői mind olyan kérdés melyek aprónak tűnnek, de a végrehajtás szempontjából döntőek lehetnek. Ezért fontos a tapasztalatok gyűjtése, rendszerezése, mint a problémák megoldásának egyik - fontos - lehetséges útja.

A fórum második felében került sor Kuti Géza szds. kutatási témájáról a "TABORI ÉS TARTÓS ERŐDÍTÉSI ÉPÍTMÉNYEK KIALAKÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A HONI TERÜLETEN MEGVIVANDÓ VÉDELMI HADMŰVELETBEN." - készített szinopszis megvitatására.

A szerző röviden, néhány mondatban összefoglalta a megjelent kutatási témákban eddig végzett kutatásai eredményeit, a feldolgozás során eddig felmerült problémákat. Szükségessé vált - első terveitől eltérően - a téma szűkítése és így az értekezés tervezett címének megváltoztatása. A megváltozott cím: "TABORI ÉS TARTÓS ERŐDÍTÉSI ÉPÍTMÉNYEK ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A HONI TERÜLETEN MEGVIVANDÓ VÉDELMI HADMŰVELETBEN."

A hozzászólók többsége egyetértett a cím módosításával, a tartalom szűkítésével. Szükségesnek tartják az erődítési berendezéssel kapcsolatos fogalomrendszer pontosítását, az alapelvek vizsgálatát a tartalom szempontjából. Több hozzászóló felvetette a védelem berendezettségi fokának vizsgálatát, a berendezés sorrendje - berendezettség optimális foka - védőképesség viszonylatában, természetesen nem elhanyagolva a minimális - optimális - maximális berendezettség vizsgálatát. Az erődítési berendezés vizsgálatának helyes folyamatként a követelmények meghatározása - befolyásoló körülmények vizsgálata - lehetőségek elemzése - célszerű változat összeállítása - a jövő útjának meghatározása folyamatot javasolták.

A követelmények között kiemelt szerepet szánunk a berendezettségi fok - védőképesség, hatékonyság növelése, élet és munka feltételek biztosítása, tényezőknél.

A berendezés folyamatának vizsgálatával kapcsolatban egyetértettek a normák felülvizsgálatával, azonban gyakorlati tapasztalatok megszerzésére, kísérletek elvégzésére a feltételeket nem látják biztosítottak. Javasolták a berendezési feladatok vizsgálatát abban az esetben, ha minden munkát szakképzett műszaki erők hajtanak végre, ha összefegyvernemi és műszaki erők, valamint ha a reguláris erőkön kívül a berendezésben résztvesznek a területvédelmi és honvédelmi erők, eszközök és polgári munkaerő.

Többen hiányolták a szinopszis tervezetből az álcázást, hiszen véleményük szerint az erősítés és az álcázás egymástól elválaszthatatlan. Az erősítési berendezés tárgyi oldalát, azaz az erősítési építményeket tekintve hangsúlyozták, a rendszeresített készleteken kívül a terep adta lehetőségek maximális kihasználását, a helyszínen található anyagok, eszközök, meglévő épületek felhasználását, valamint a különböző, ipar által gyártott termékek (konténerek, vb.elemek, stb.) vizsgálatát az alkalmazhatóság szempontjából.

Összegezve az elhangzottakat Kuti szds. így nyilatkozott: "számomra nagyon hasznos volt a fórum, hiszen az eddigi kutatásaim során felmerült problémák köre szűkült, sőt néhány problémára megoldást találtam. A résztvevők megerősítettek abban, hogy témám aktuális, kutatási céljaim megalapozottak. Sok segítséget kaptam a kutatási területek markáns körülhatárolásához.

Ezúton szeretném mégegyszer megköszönni a résztvevők megjelenését és aktív közreműködését, valamint a téma iránt érdeklődők, hozzám írásban eljuttatott véleményét, javaslatait."

A fórum végén Dr. Bodrogi László mk. alezredes, a Műszaki Szakosztály elnöke - mint a rendezvény levezető házigazdája is egyszemélyben - megköszönte a megjelent kollégák segítségét, véleménynyilvánítását. A nagyfokú érdeklődés, a témák több oldalról, több szemszögből való megvitatása nagy segítséget nyújtott az aspiránsoknak, értekezésük összeállításához. A szakosztály - többek között e rendezvény sikerességén is felbuzdulva - a továbbiakban is folytatni kívánja ilyen fórumok szervezését, az igények alapján.

Várjuk az egyetemi doktori és a kandidátusi címekre pályázók jelentkezését, és a velük való pontosítás alapján részükre is megrendezünk hasonló összejövetelet.

Padányi József szds.
Kuti Géza szds.
ZMKA Műszaki tanszék

HEGYI FERENC nyugállományú őrnagy

Előző két számunkban régi "nagy" műszakiakról írtunk. Ebben a számban ezt a sorozatot szeretnénk folytatni egy olyan tisztársunk, kiváló szakember és pedagógus bemutatásával akit nagyon sokan ismerünk, tisztelünk és szeretünk. Hegyi Ferenc őrnagy (mi csak "Hegyi papának" hívtunk és igazán nem tiszteletlenségből) hosszú utat járt be a műszakiak között. Ezt az életutat szeretném bemutatni cikkemben, melyet riportként szerettem volna elkészíteni frappáns kérdésekkel, a legkiválóbb "újságírói" erényeket csillogtatva. Aztán leültem a szentendrei kétszobás honvédségi egyen-szolgálati lakás egyik foteljébe és hallgattam. Hallgattam ugyanolyan alázattal, mint tizenvalahány évvel ezelőtt, amikor úgy mesélt (tessék elhinni magasabb szint ez mint az "előadás") a trotilról, hogy azt azután csak szeretni és nagyon tisztelni lehetett. Ezt a mesét jegyeztem le, kérem helyezkedjenek kényelembe:

1927.január 12-én születtem, mint Pataki Ferenc. 1932-ig ezt a nevet viseltem, ekkor anyai nagyapám kérése alapján (aki 1920-ban kivándorolt Amerikába, négy leány gyermeke volt, de az olyannyira áhított fiú csak nem akart megszületni), mint édesanyám második fiúgyermeke felvettem az ő nevét. Így lettem Hegyi Ferenc.

Fiatalságomból még az 1944.szeptember 1-től 1947.június 21-ig tartó orosz hadifogság említhető, de ez egy másik történet. 1948-ban befejeztem a mai Bethlen Gábor gimnáziumot levelezőn (egy év alatt végezve el a két év anyagát).

1949. novemberében behívtak Tapolcára, sorkatonának. Rögtön kopaszra nyírták a fejünket, lett is nagy elkeseredés.